

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

“БАРКАМОЛ АВЛОД” СПОРТ ҲАЙЪАТИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Қадри фарзандларим!
Авваломбор, сиз, азиз болаларимни, сизларни қўлаб турган муҳтарам устоз-мураббийлар, ота-оналар, ёру дўстларингизни Ўзбекистон ҳаётидаги улкан воқеа – ёшлик, камолот ва спорт байрами – “Баркамол авлод” ўйинларининг тантанали очилиши билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман, барча-барчангизга соғлиқ-саломатлик, бахт-саодат, янги-янги омадлар тилашдан бахтиёрман.

Айни шу кунларда янада чирой очиб бораётган Наманган заминига, ушбу мусобақаларга чуқур тайёргарлик қўриб, сизларни барини кенг очиб қўтиб олаётган, меҳр-оқибат, одамийлик каби фазилатларнинг ўрнини, қадрини биладиган, меҳнатқаш ва меҳмондўст Наманган аҳлига, мана шу муаззам стадионда тўлғаниб турган сизларнинг барчангизга ўзимнинг юксак ҳурматини изҳор этишдан хурсандман.

Азиз болаларим, фарзандларим!
Биз бугун мамлакатимизда янги давлат, янги жамият барпо этмокдамыз. Лўнда қилиб айтганда, биз ўз олдимишга қўйган буюк мақсадлар, яъни, дунёдаги ривожланган демократик давлатлар қаторига кириш, халқимизнинг ҳаёт даражаси ва фаровонлигини ошириш, ўз эркинлигимизни, ўз мустақиллигимизни ҳимоя қилишга қодир бўлиш, жаҳон миқёсида ўзимизга муносиб ўрин эгаллаш – бундай улғувор вазибалар бугунги кунда, ҳеч шубҳасиз, барчамизга яхши аёндыр.

Албатта, бундай олий мақсадларга эришиш барчамиздан оғир ва машаққатли меҳнатни, катта синовлардан ўтиш, бошлаган йўлимизни давом эттиришни, фидойиликни, бир ёқадан бош чиқариб, бирдамлик билан ҳаракат қилишни, курашишни талаб этади.

Яна бир фикрни чуқур англаб олишни истардим. Биз кўзлаган юксак марраларга эришишимиз энг катта, энг муҳим шарти ва омилли – бу авваломбор ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом, ҳеч қандам кам бўлмаган, бошини банд кўтариб яшайдиган, Ватанимизнинг тақдирини ва истиқболини учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир бўлган баркамол авлодимиз, мана шу муҳташам стадионда тўлғаниб турган каби минг-миглаб ёшларимиз, ўз фарзандларимиздир.

Биз орзу қилган, биз интилайтган буюк келажагимизни куришда, барпо этишда биз сиз, азизларни энг катта ишончимиз, энг катта таянчимиз, деб билишимиз.

Ҳеч шубҳасиз айтиш мумкин – бугунги кунда она юртимизда дунёдаги бошқа мамлакатларнинг ҳавасини тортаётган замонавий таълим ва тарбия тизими, ўқув масканлари барпо этилган. Болаларимиз тўққиз йиллик умумтаълим мактабларини битириб, қишлоқ ва шаҳарларимизда янгитдан қурилган 1500 дан зиёд энг замонавий лицей ва коллежларда 3 йил давомида тахсил олади. Бу ўқув юртлири энг илғор илм-фан ва тараққиёт сирларини ўзлаштиришга, 2-3 та касб-ҳунарни, хорижий тилларни, Интернет ва ахборот-коммуникация технологияларини пухта эгаллашга имкон яратяда ва бугунги замон талабига жавоб берадиган етук мутахассисларни тайёрлайди.

Энг муҳими, йигит ва қизларимиз ана шу лицей ва коллежларни битириб, ўз она юртига, ўз Ватанига садоқатли бўлиш мактабини ўтади, ҳаётга онгли қадам қўйишга, жамиятда ўзига муносиб ўрин топишга тайёр бўлади.

Менинг ишончим комил – ҳам билим, ҳам касб-ҳунар берадиган бундай ўқув юрти, билли ўчоғини битириб чиққан сиз азиз болаларимизнинг ҳар бири, мана, мен ҳеч қандам кам бўлмай, озод Ватанда воёга етдим, энди менинг келажагим ўз қўлимда, ота-онам, эл-юртимнинг ишончини оқлайман, деган фикр билан яшаши мумкарар. Бундай авлоднинг қадди ҳам, қадри ҳам банд, эртанги кун албатта ёруғ бўлади.

Эгаллаш билан бирга, спортга меҳр қўйиб, халқаро олимпиада ўйинларининг барча белги-аломатларини ўзида мужассам этган ушбу “кичик Олимпиада”нинг финал босқичига етиб келиш учун қандай тинимсиз машқ қилганингиз, ирода ва маҳорат кўрсатиб, қандай синов ва қийинчиликларни енгиб ўтганингизни мен ўзимга яхши тасаввур қиламан. Сизларнинг мана шундай марраларни қўлга қиритганингизнинг ўзи, ҳеч шубҳасиз, катта ғалаба.

Агар 2011 йилда бўлиб ўтган “Баркамол авлод” мусобақаларининг саралаш босқичида 700 мингдан ортққ ўқувчи иштирок этган бўлса, 2014 йилда бу рақам 810 минг нафарни ташкил этаётгани ҳам, мазкур беллашувларнинг қамрови кенгайиб, кураш майдонларидаги баҳслар нақадар қизгин ва муросасиз кечганидан далолат беради.

Барчамиз яхши биламизки, ҳаётдаги ҳар қандай ютуқ, айниқса, спорт оламидаги ғалаба ўз-ўзидан келмайди. Спорт майдонларида эришиладиган ютуқ – бу аввало бутун борлигини сафарбар этиб, ўз олдига қўйган мақсад йўлида ўзини енгиб, ўзини аямасдан, курашиб яшайдиган инсоннинг ютуғи, ана шу инсонни тарбиялаб воёга етказган таълим-тарбия масканининг, бутун жамиятимизнинг ютуғидир.

Ҳеч иккиланмасдан айтиш мумкин: катта спортга интилган, бу йўлда эндигина ўзининг илк қадамини қўяётган ҳар қайси ёш спортчимиз бугун жаҳон майдонларида Ватанимиз байроғини банд кўтариб келаётган, номлари бутун Ўзбекистонда машҳур бўлган ўнлаб-юзлаб спортчилардан ўйинча ва ибрат олади.

Шулар қаторида бокс бўйича жаҳон чемпиони Бектемир Мелиқўзиев, стол тенниси бўйича халқаро турнир ғолиби Тоҳир Салимов, дзюдо бўйича жаҳон чемпионатининг кумуш медали совриндори Сарвар Шомуродов, шахмат бўйича жаҳон чемпионати совриндори Моҳинур Қахрамонова, бокс, теннис, оғир атлетика, стол тенниси бўйича халқаро турнирлар ғолиблари Суннатилла Баҳодиров, Хумоюн Султонов, Отахон Имомов ҳамда Саидахон Казакова, юнон-рум кураши, тазаквондо ва дзюдо бўйича Осие чемпионати совриндорлари Қамариддин Зайниддинов, Темура Ҳакимов, Гафур Актамов сингари истеъдодли ёшларимизнинг номларини бугун ҳурмат билан тилга оламиз.

Азиз ва суюкли фарзандларим!
Барчангизнинг ҳаётингизда ёрқин саҳифа бўлиб қоладиган, қизгин ва ҳалол курашлар руҳида, ўзаро ҳурмат, бағрикенглик муҳитида ўтадиган мусобақаларда сизларга муваффақият тилар эканман, бир фикрни такрор ва такрор айтмоқчиман.

Биз ўз олдимишга қўйган буюк марраларни эгаллаш йўлида кундалик ҳаётимизда амалга ошираётган, бутун дунё тан олаётган режа ва дастурларимиз, ўсиш суриятларимиз, кундан-кунга қиёфаси ўзгариб, куч-қудратга тўлиб бораётган гўзал ва бетакрор она юртимиз, энг муҳими, ривожланган мамлакатлардаги тендошлари билан тиллашув ва беллашувга тайёр бўлиб, тобора ҳал қилувчи куч даражасига кўтарилаётган сиз, азиз ёшларимиз, фарзандларимиз билан биз кўзлаган мақсадларимизга албатта эришамиз. Бунга ҳеч қандай шубҳа бўлмаслиги керак.

Менинг тилагим, даъватим шуки, Ватанимизнинг, олижаноб халқимизнинг ана шундай меҳри ва ишончига доимо муносиб бўлиб, маррани ҳаммаша банд олиб, билимга, изланиш ва ўрганишга интилиб яшанг, ҳеч қачон бўш келманг, азиз болаларим!

Фурсатдан фойдаланиб, “Баркамол авлод” ўйинларини юксак савияда ўтказиш учун замонавий спорт мажмуалари ва ижтимоий инфратузилма объектларини барпо этган моҳир курувчиларга, меъмор ва муҳандисларга, ана шундай эзгу ишларга катта ҳисса қўшган мутасадди ва ҳомий ташкилотларга, бутун Наманган аҳлига ўз номидан, халқимиз номидан чуқур миннатдорлик билдираман.

Сизларни бугунги спорт байрами билан яна бир бор табриклаб, барчангизга келгуси ҳаётингизда янги-янги муваффақиятлар тиламан.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

МАМИН (ЎЗА) олган сурат.

ЁШЛИК, БАРКАМОЛЛИК ВА СПОРТ БАЙРАМИ

Наманган шаҳрида ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизими ўқувчиларининг “Баркамол авлод – 2014” республика спорт мусобақалари бошланди

Наманган шаҳрининг бугунги окшоми ўзгача тароватли. Вилоятда амалга оширилган улкан бунёдкорлик ишларининг самаралари ранг-баранг чироқлар ёғдусида янада мафтункор манзара касб этган.

Бу оқшом Наманганнинг Дўстлик кўчаси ҳар кунгидан-да гавжум. Байрамона кайфиятдаги юртдошларимиз “Навбахор” стадиони томон ошмокда.

“Баркамол авлод – 2014” спорт мусобақаларининг тантанали очилиш маросими ана шу ерда ўтади. Президентимиз Ислом Каримов

ташаббуси билан ташкил этилган ва ёшларимизнинг сеvimли спорт анжуманига айланган уч босқичли спорт мусобақалари 2000 йили Универсиада билан Наманганда бошланган эди. Мана шу стадионда бўлиб ўтган ўша тантанали маросимлар шукўҳини наманганликлар ҳамон илиқ таассуротлар билан эслайди.

Бугун яна бир шундай йирик нуфузли тадбир – ёшлик, баркамоллик, нафосат ва бирдамлик байрами – “Баркамол авлод – 2014” мусобақаларига мезбонлик қилаётган Наманган янада чирой очган.

Нихоят, орзиқиб қутилган дақиқалар келди. Йигирма мингдан зиёд томошабин келган стадион узра “Баркамол авлод – 2014” спорт ўйинларининг чорлов садолари янграйди.

Майдонга Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва барча вилоятларнинг терма жамоалари кириб келади.

Наманган вилояти ҳоқими Б.Юсупов академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ўқувчиларининг “Баркамол авлод – 2014” спорт ўйинларини очиб, деб эълон қилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Баркамол авлод – 2014” спорт ўйинлари иштирокчиларига табригини Президентнинг давлат маслаҳатчиси Х.Султонов ўқиб эшиттирди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат маҳфияси янграйди. Давлатимиз байроғи кўтарилади.

“Баркамол авлод” спорт ўйинлари байроғи хилпирайди.

“Баркамол авлод – 2014” спорт мусобақалари иштирокчилари бўлажак беллашуларда ҳалол ва муросасиз курашишга тантанали қасамдб қиладилар.

Мамлакатимизда ёш авлоднинг ҳар томонлама баркамол инсонлар этиб тарбиялаш, уларнинг замонавий таълим-тарбия олиши, сало-матлигини мустаҳкамлаши, касб-ҳунар эгаллаши учун барча шароит ва имкониятлар яратишга изчил эътибор қаратиб келинмокда.

Давоми иккинчи саҳифада.

СЎЗ ЗАМИРИДАГИ МОҲИЯТ

“Алишер Навоий асарларини тушуниш қийин”. Ёши, касб-кори, дунёқараш турлича бўлган одамлардан бу сўзларни кўп эшитишга тўғри келади. Сабаби сўраладиган бўлса, биринчи навбатда, улғ мутафаккир асарларида мураккаб сўз ва жумлалар қўллангани айтилади. Орадан беш ярим асрдан кўпроқ муддат ўтгани, аждоқларимиз асарлари ва бугунги адабий тил ўртасидаги фарқ катта экани яна бир сабаб сифатида кўрсатилади.

Ҳазрат Навоий асарларида бугунги авлод тушуниши қийинроқ бўлган сўзлар, дарҳақиқат, учрайди. Асрлар ҳам бу борада ўз сўзини айтгани рост. Бироқ масаланинг моҳияти бошқа жойда. Сўзларни тушуниш у қадар мушкул эмасдир. Қолаверса, бунга ёрдам берувчи луғатлар ҳам етарли. Ҳамма гап улғ бобоклонимиз сўзлар замирига яширган моҳиятни англаб етишда. Барча сўзларнинг маъносини тушунгандан сўнг ҳам ана шу моҳиятга ета олмаслик мумкин. Бунинг учун инжа назмий дид, дақиқ адабий идрок зарур. Тан олиш керак, бундай диду идрок ҳаммага ҳам ато этилмаган.

Буюк сўз санъаткорининг мана бу рубойи-сида ҳам, сирдан қараганда, тушунарси сўз даярли йўқдай туюлади:

Бир айбга гарчи халқ қилғай мансуб,
Фақр аҳлидин изтиробга эмас турмасуб.
Сидқ эрса худ этмак керак ўз феълини хўб,
Кизб эрса, маломат дағи бордур матлуб.

Рубойининг зоҳирий маъноси: “Агар халқ бирор айб тақайдиган бўлса, фақр аҳли (эг-

нидаги қўҳнасидадан ўзга йўқотадиган нарсаси бўлмаганлар) бундан изтиробга тушмас ҳам бўлади. Бордию унга қўйилаётган айб рост бўлса (сидқ эрса), ўз феълини тузатсин. Ёлғон бўлса, маломат ҳам матлубдир. Яъни ундан кейин устига ёғилажак маломатларга ҳам тайёр турмоғи керак”. Зоҳирий мазмунига кўра ҳам, одамлар орасини ислоҳ қилишга, улар ўртасидаги муносабатларни тартибга солишга хизмат қиладиган теран ҳикмат мужассам бу мисраларда.

Энди ҳазрат Навоий сўз замирига жойлаган яширин моҳиятни хис этишга уринимиз. “Фақр”нинг луғавий маъноси – “йўқсиллик”. Истилоҳий маъноси эса, “улғ бир моҳият, инсоннинг илоҳий асли; ботиний оламнинг барча ҳавасларидан холи – халос бўлиш” (Н.Комилов). Лекин “хаваслардан холи бўлмок”, айрим тасаввуфшунослар талқин қилганидек, таркидунёчилик маъносини аналтмайди. Фақр мақомига эришган ориф ададсиз мол-дунё, юксак мансаб-мартаба эгаси бўлиши ҳам мумкин (Ҳожа Аҳрор вали ҳаёти бунинг ёрқин исботи). Бироқ унинг қалбида на мол-дунёга заррача муҳаббат бўла-

ди, на мансаб-мартабага. Бу мақомга эришган инсон дунё матоҳига зиғирча ҳам ҳирс қўймайди. Аён бўладикки, комил инсон дунёни эмас, дунёга бўлган муҳаббатни – ҳирсу ҳавасни тарк этади. Шу боис дунёга қул бўлмайди, аксинча, уни тасарруф этади. Дунё унинг учун мақсад эмас, оддий восита, холос. Қалби дунё муҳаббатидан холи бўлгани учун ҳам, дунёга эғалик қилар экан, ориф уни инсоният, жамият манфаатига хизмат эттиради.

Рубойининг ички, яширин маъносини ана шу истилоҳ, ана шу моҳиятдан излаш керак. “Фақр аҳли” рубойида калит жумла вазифа-сини ўтаб келган. Яъни бу мақомга эришган комил инсон, халойиқ уни ҳар қанча айбла-масин, бундан заррача изтироб чекмайди. Аксинча, муттасил равишда камолотнинг навбатдаги босқичига интилайтгани боис агар бу айб “сидқ” – рост бўлса, зудлик билан ўз феълдаги кусуруни тузатмокча киришади. Мабодо бу айбнома “кизб”, яъни ёлғон бўлса, бундан ҳам зиғирча ташвишга тушмайди. Сабаби, ёлғондакам айб тақалгани, биринчидан, унинг билиб-билмай қилган гуноҳларига каффорат бўлса, иккинчидан, бундай кусурдан холи этгани учун Яратганга шукрона айтади. Маломатни ҳам матлуб дея қабул қилишни шунинг билан изоҳлаш мумкин. Бу хол, ўз навбатида, унинг камолотида далилдир.

Ҳазрат Алишер Навоий ўзининг ана шу даражада комил, жамиятнинг ўз идеалидадек мукамал бўлишини истаган. Мазкур рубойи ана шу бадий-эстетик идеалнинг бетакрор поэтик талқини ўлароқ ёзилган.

Нурбой ЖАББОРОВ,
филология фанлари доктори,
профессор

ЁШЛИК, БАРКАМОЛЛИК ВА СПОРТ БАЙРАМИ

Бошланиши биринчи саҳифада.

Бундай эзгу ишлар фарзандларимизнинг спортга қизиқишини янада ошириш, уларнинг соғлом, кучли, мард ва қатъиятли бўлиб камолга етишига хизмат қилмоқда.

Бугун катта ҳаётга дадил кириб келаётган ёшлар – халқимиз орзу қилган баркамол авлод вакиллари. Улар ўз соҳалари бўйича пухта билим олган, замонавий ахборот технологияларини ўзлаштирган, хорижий тилларни яхши биладиган, билимли, юксак маънавиятга эга жисмонан соғлом ёшлардир.

Мамлакатимиздаги бир ярим мингдан зиёд болалар спортини иншоотларида ташкил этилган 65 мингдан ортиқ спорт секцияларида икки миллионга яқин бола спортнинг ўттиздан зиёд тури билан мунтазам шуғулланмоқда. Уларнинг 840 мингдан ортиғи қизлардир. Қишлоқларда яратилган шароит тўғрисида болаларнинг сони 2003 йилдаги 14,7 фоиздан 2013 йилда 43 фоизга, жумладан, қиз болалар улushi 17,8 фоиздан 37,9 фоизга ўсди.

Жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланаётган ўғил-қизлар сафи кенгайгани сари, табиийки, спорт инвентарларига бўлган талаб ҳам ортиб бормоқда. Болалар спортини иншоотлари учун зарур бўладиган 120 турдаги усунуна ва анжуманларнинг 116 тури мамлакатимизда ишлаб чиқарилмоқда.

Ўзбекистон оммавий спортни ривожлантириш орқали катта спортда ҳам улкан ютуқларга эришаётган. Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида болалар спортини ривожлантиришга қаратилган алоҳида эътиборнинг амалдаги самаралари – ёшларимизнинг жаҳон ва китъа миқёсидаги нуфузли мусобақаларда қўлга киритаётган ютуқларидан ҳақли равишда фخرланамиз.

Мамлакатимиз шарафини халқаро майдонларда муносиб ҳимоя қилаётган спортчилар орасида уч босқичли спорт тизимидан етиштириб чиққан ёшлар кўпчилигини ташкил қилади. Бугун ушбу муҳим спортчиларимиз улгайиб келаётган ўғил-қизлар учун ҳақиқий ўрнак ва намуна тисмолига айланган.

Бу борада "Умид ниҳоллари", "Баркамол авлод" ва Универсиада мусобақаларида иборат улуссида спорт тизимининг аҳамияти беқиёс. Мазкур уч босқичли ноёб спорт тизими мутахассислар томонидан янги педагогик технология сифатида эътироф этилиб, бугун кўпбал давлатлар катта қизиқиш билан ўрганаётган.

Мазкур тизимнинг ўрта бўғини – "Баркамол авлод" спорт мусобақалари олтинчи мартаба ўтказилмоқда. Мазкур мусобақага илк мартаба 2001 йилда Жиззахда старт берилган эди. Мусобақанинг мамлакат босқичида туман, шаҳар, вилоят миқёсидаги беллашувларда ўз иқтидорига ва қобилиятини намойиш этган энг сара спортчилар қатнашади. "Баркамол авлод" беллашувларида қайд этилаётган натижалар, кўрсаткичлар, рекордлар йилдан-йилга ўсиб бораётгани ёшларимизнинг спортдаги салоҳияти юксалаётганидан далолатдир.

Мусобақаларга Андижон, Чирчиқ, Нукус ва Термиз шаҳарлари мезбонлиги қилди. Уларда қатнашган ёшларнинг иқтидори ва маҳорати мунтазам ошиб бораётганини кўпбал спортчиларимиз халқаро майдонларда салмоқли ютуқларга эришаётганидан ҳам кўриш мумкин. Жумладан, Жамшид Исқандоров ва Игорь Сергеев футбол бўйича мамлакатимиз ўсмирлар терма жамоаси сафида Осиё ва жаҳон чемпионатларида тўп сурди. Бадий гимнастикани Комила Тўхтаева, Вероника Есипова ва Рағиля Фарухдинова, шахматчи Нодира Нодиржонова, Хулқар Тоҳиржонова, энгил атлетикачи Руслан Курбонов, Зарнигор Ортиқова, сузиш бўйича Ўзбекистон рекордчиси Юлдаш Қўчқоров китъа миқёсидаги мусобақаларда кўп бор шохсулага кўтарилди. Полвонларимиздан белбогли кураш бўйича уч карра жаҳон чемпиони Рустам

Умаров, кураш бўйича ёшлар ўртасида жаҳон чемпиони Шаҳбоз Саидмуродов каби спортчиларимизнинг нуфузли мусобақаларда эришаётган натижалари муҳлису мутахассислар томонидан юксак баҳоланмоқда.

Президентимиз таъкидлаганидек, спорт ҳар қайси миллат, ҳар қайси халқни дунёга танитишнинг, унинг салоҳиятини намойиш этиш, ғурур ва ифтихорини юксалтиришнинг энг самарали ва таъсирчан воситасидир. Инсоннинг шахс сифатида камол топишида, унда кучли ирода, ғалабага интилиш, қийинчиликларни енгиш руҳини тарбиялашда, қалби ва онгига ватанпарварлик, эл-юртга садоқат, ифтихор туйғуларини синдиришда спортнинг аҳамияти беқиёс. Давлатимиз раҳбарининг болалар спортини – ўзбек спортининг келажаги, унинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини оширишнинг мустаҳкам пойдеворидир, деган фикри амалда ўз исботини топмоқда.

...Стадионга Тошкент вилоятининг Паркент туманида жойлашган «Физиока-Кўёш» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси Материалшунослик институтининг кўёш ўчоғидан аланга олдирилган "Баркамол авлод – 2014" спорт ўйинларининг маънаволини кўтарган йигит ва қиз кириб келади.

"Баркамол авлод – 2014" спорт ўйинлари оловини бадий гимнастика бўйича Ўзбекистон чемпиони, Сулфия номидаги Давлат мукофоти соҳибаси Шохиста Рашидова ва белбогли кураш бўйича уч карра жаҳон чемпиони Рустам Умаров ёқди.

Тошошабинларнинг ҳаяжонли хитоблари, гулдурас олқишлари билан кутиб олинган ушбу аланга ёшларимизнинг қайноқ қалби, ёниқ орзу-интилишлари рамзи сифатида академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчиларининг "Баркамол авлод – 2014" мусобақалари давомида порлаб туради.

Мутахассислар ва кенг жамоатчилик томонидан "Кичик Олимпиада", деб таърифланган уч босқичли улуссида спорт тизими мусобақалари Олимпиада ўйинлари қоғда ва талаблари асосида ўтказилади. Эътиборлиси, бу йилги мусобақалар аввалгисидан тўртта кўп, яъни спортнинг ўн олти тури – баскетбол, волейбол, футбол, кўл тўпи, белбогли кураш, дзюдо, юнон-рум кураши, эркин кураш, бокс, таэквондо, энгил атлетика, бадий гимнастика, теннис, стол теннисси, сузиш ва шахмат бўйича ўтказилмоқда.

Мусобақаларда иштирок этадиган ёшларнинг ақсариятини спорт билан мунтазам шуғулланиб, юксак марралар сари интилаётган, болалар ва ўсмирлар ўртасидаги беллашувларда таърибга ва маҳоратини ошириб, катта спортдаги муваффақиятга оидмаларини бошлаш арафасида турган иқтидорли ўғил-қизлар ташкил этади.

"Баркамол авлод" мусобақалари мезбони Наманган вилоятида спортни ривожлантириш, айниқса, болалар спортининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, ўсиб келаётган ёш авлодининг жисмонан соғлом бўлиб-волега етиши учун қўлай шароит ва кенг имкониятлар яратишга катта эътибор қаратилмоқда. Хусусан, Болалар спортини ривожлантириш жағма-рамаси ташкил этилганидан буён ўтган даврда вилоятда 140 га яқин спорт иншооти, жумладан, болалар мусика ва санъат мактаблари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Президентимизнинг 2009 йил 6 августдаги "Наманган шаҳрини 2009-2012 йилларда ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмасини ривожлантириш бўйича чора-тадбирлар дастури тўғрисида"ги қарори асосида қуриб фойдаланишга топширилган "Баркамол авлод" спорт мажмуаси спортсевар ёшлар учун муносиб туҳфа бўлди. Ушбу мажмуа тарҳида халқаро стандартларга жавоб берадиган катта стадион, ёниқ сузиш ҳавзаси, энгил атлетика, спорт гимнастикаси, бокс, кураш, волейбол, баскетбол майдонлари ва теннис корти мавжуд.

Давлатимиз раҳбарининг 2011 йил 19 январдаги "2011-2013 йилларда республикада футболнинг моддий-техника базасини янада мустаҳкам-

лаш ва уни ривожлантиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори асосида "Навбахор" стадиони жаҳон андозалари даражасида реконструкция қилинди.

Шаҳарда "Камолот" ёшлар боғи, "Кичкинтой" боғи барпо этилиб, замонавий аттракционлар ўрнатилди. "Кичкинтой" боғида ҳайвонот боғи ва океанари ташкил қилинди. Нодира номидаги вилоят ахборот-кўпубоқона маркази, Бобур номидаги маданият ва истирожат боғи, Алишер Навоий номидаги вилоят мусикали драма ва комедия театри сингари маданият масканларида ҳам катта ҳажмда реконструкция ишлари амалга оширилди.

Ёш авлодининг орзу-интилишларини рўёбга чиқаришга кўмаклашиш мақсадида барпо этилган 400 ўринли томоша, 50 ўринли конференция зали, кўрғазмалар зали, 20 га яқин тўғрақлар бир пайтда машғул ўтказишга мўлжалланган оналар, янги оила қураётган ёшларни никоҳдан ўтказиш, соғлом ҳаёт асослари, интернет тармоғига уланган ахборот ресурс бўлимлари, бирийўла 100 дан зиёд йигит-қизнинг бир неча спорт тури билан шуғулланиш имконияти яратилган спорт залини ўз ичига олган "Наманган Ёшлар маркази" вилоят ёшларининг камолоти йўлида хизмат қилмоқда.

"Баркамол авлод" мусобақалари дастурига киритилган спорт турлари бўйича иштирокчилар, иштирокчилар жойлаштирилган меҳмонхона, ётоқхона ҳамда бошқа ижтимоий-машиий объектлар замонавий андозаларда таъмирланган, жиҳозланди. Жумладан, "Дўстлик" теннис корти мажмуасида 8 очик ва иккита ёпиқ корт, Наманган Олимпия захиралари коллежининг баскетбол зали, "Пахлавон" спорт мажмуасининг бадий гимнастика зали, "Баркамол авлод" спорт мажмуаси, футбол, волейбол, кўл тўпи, энгил атлетика, оғир атлетика майдонлари, сузиш ҳавзаси, шахмат павильони, Олий спорт маҳорати мактабининг бокс, дзюдо, таэквондо, эркин кураш, юнон-рум кураши залларида муьбобакчаларнинг юқори савидада ўтишини таъминлаш учун барча қўлайликлар яратилди.

Наманган давлат университети, Наманган муҳандислик-педагогика, Наманган муҳандислик технология институтлари ва бир қатор коллежларнинг турар-жойлари ва спорт заллари, иншоотларида кенг қўламадаги таъмирлаш ва реконструкция ишлари амалга оширилди.

Мусобақа иштирокчилари учун ўқув юртларининг ётоқхона мажмуалари таъмирланди, қўлай шарт-шароитлар яратилди.

"Баркамол авлод – 2014" беллашувларининг финал босқичи қатнашчилари учун қизиқарли ва кўнгулчор тадбирларга бой катта маданий дастур тайёрланди. Унда таниқли спортчилар, ёзувчи ва шоирлар, санъат намоянадалари билан учрашувлар, диққатга сазовор жойларга саёхатлар, турли концертлар, бадий фильм ва спектакллар намойишлари, "Истиқлол" дизайн маркази, "Ифтихор кийим саноат", "Нестле Ўзбекистон" каби замонавий ишлаб чиқариш корхоналари фаолияти билан таништириш сингари тадбирлар кўзда тутилган.

...Майдонга мусика садолари остида ранг-баранг либослардаги спортчилар, болалар ижодий жамоалари, таниқли эстрада хонандалари кириб келади. Улар ижро этган саҳна кўринишлари, қўшиқ ва рақсларда Ўзбекистон ёшларига хос интилиш, ғайрат-шижоат, жўшқинлик ва нафосат намойиш бўлади. Мамлакатимизнинг истеъодли ёш авлоди вакиллари ёрқин театрлаштирилган томоша намойиш этади.

"Баркамол авлод – 2014" спорт мусобақалари ўйинларининг тантанали очилиш маросими катта концерт дастури билан юнқуланди.

"Баркамол авлод – 2014" спорт мусобақаларининг очилиш маросимида Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш.Мирзиёев иштирок этди.

Абу Бақир ҲУРОЗОВ,
Ақромжон САТТОРОВ,
ЎЗА махсус мухбирлари

Ҳозир компьютердан фойдаланишни, энг мураккаб дастурли телефонни бошқаришни билмайдиган болани топиб бўлмайдиган. Уларнинг дунёда бўлаётган англиклардан хабардор бўлиши, тенгдошларининг ютуқлари, интеллектуал салоҳиятини ошириб бориши учун ҳар қадамда интернет кафелар фаолият юритмоқда. Аммо айрим болалар интернетдан тўғри фойдалана олаётгани, деган савол кўпчиликини қийнаётгани аниқ.

БОЛА БОШДАН...

Бундай мулоҳазага келишимга битирув ишим сабаб бўлдию уйимга яқин жойлашган интернет кафега кирдим. Қарасам ҳамма компютерлар банд экан. Бироз кутишимга тўғри келди. Диққатимни хонани бошига кўтариб ўйин билан машғул бўлган болаларнинг гап-сўзлари тортди:

— Дилшод, бўл-бўл, машинанинг пачогини чиқар...

— Мана, ҳозир уни янчиб ташлайман. Ҳа, сеними, кунингни кўрсатман, мана, мана...

— Энди "иш"нинг изини яшириш керак. Машинани ёндириб юбор.

— Биз ютаемиз. Қани, бошладик! Бу сўзларни эшитиб, очғи, бир муддат саросимага тушдим. Шунданми, виртуал ўйинларга болалар нега мўқасидан кетаётгани, бунинг оқибати нималарга олиб келиши ва бу борада ота-оналар, мутасадди ташкилот вакиллари қандай фикрда эканлигига қизиқдим, масалага ечим излашга уриндим.

Виртуал ўйинларнинг болалар тарбиясига салбий таъсир кўрсатаётгани ҳақида хориж таърибасида аянчли мисоллар жуда кўп. Бу ҳолат, албатта, барчани ўйга толдирапти. Шу боис, Франция баъзи ўйинларни «ижтимоий аҳамияти паст-лиги учун савдо пештахталаридан олиб ташлади. Бразилияда зўравонлик саҳналари бўлган олти видеоўйин реал ҳаётда шафқатсизликка ундагани учун ман қилинди...

— Болаларга доимий эътибор керак. Аввало, уларда компютердан фойдаланиш маданиятини шакллантириш зарур, — дейди Бухоро вилоятидаги 19-умумтаълим мактаби бошланғич синф ўқитувчиси Фароғат

Соғлом бола — миллат таянчи

Гулбоева. — Агар бир ўқувчи компютер ўйинларига мўқасидан кетса, оз қунда ўртоқларини ҳам ортидан эргаштиради. Ўйинлар боланинг вақтини ўғирлашдан ташқари, характерида жижзакилик, асабийлик каби иллатларнинг шаклланишига сабаб бўлади. Тасавури, хаёлот олами, дунёқараши қашшоқлашади.

Ҳўш, болаларга бу ўйинларнинг қайси жиҳатлари ёқди? Кафеда мониторинг кўзини узоқламаётган болани суҳбатга тортаман:

— Бу ерга ўртоқларимиз билан келамиз, — дейди ўзини Нурали деб таништирган 10-12 ёшлардаги бола. — Уйинда хоҳлаган нарсани қилиш мумкин. Машинага, вертолётга чиқасиз. Казинога кириб покер, баскетбол, билирд ўйнайсиз. Машинага

ли бемаъни сайтларга кириш, ўйин ўйнаш каби холатлар қаттиқ назорат остига олинган. Ёки бўлмаса четдан ноқонуний дискларни ўтказмаслик учун божхона ходимлари аёвсиз кураш олиб бормоқда. Аммо масаланинг яна бир томони бор. Уйдаги компютер ёки қимматбаҳо телефон орқали истаган ўйинингизни юклар олишингиз, ҳамда уни компютерда дастурлаштириш мумкинлигини ёддан чиқармаслик керак. Қолаверса, ноқонуний дисклар кириб келишига чек қўйилгани билан яна ўша... интернет орқали дискларни кўпайтириш ҳам мумкин. Менимча, ўзимизнинг сайтларга менталитетимизга хос миллий ўйинларни дастурлаштириш ва болаларнинг ўша ўйинларга бўлган қизиқишини ошириш керак.

бампер, спайдер қўйса бўлади. Қизик, бола бирорта ҳам «гул», «куёш», «камалак»ка ўхшаш сўзни айтмади. Болалар ёзувчилари асарлари, масалан: «Сарик девни миниб» китоби юқорида айтилган жиҳатларни болаларга синдиришга хизмат қилади.

ЎзМУ психология кафедраси катта ўқитувчиси Лилия Султонова ҳам ўзининг ана шундай ўйинлар бозори билан қизиқганини таъкидлаб шундай деди:

— Бозорда диск кўринишида сотилаётган ижодий ўйинлар билан бирга котиллик, ўғрилик, зўравонлик ва шу каби хатти-ҳаракатлар акс этган дисклар ҳам сотилмоқда. Доимий компютер ўйинларини ўйнаш болада кўникма пайдо қилади, дунёқарашига таъсир ўтказиши унда бир уриб кўрсам, муштлашсам деган фикрлар пайдо бўлади. У бу дунё шафқатсиз, фақат куч-қийратиш билан бўлиб қолган, деб ўйлай бошлайди. Шунингдек, ўйинларда айрим давлатларнинг рамзлари қўлланади. Болага уларни танлаш тақлиф этилади. Ва ана шу восита орқали бизнинг турмуш тарзимиз энг зўр, биздан ибрат олинг, деган гоё сезиларсиз тарзда синдириб борилади. Бу жиддий гоёвий таъсирдир.

Ҳўш, фарзандларимизнинг ўша ўйинларни ўйнамасликлари учун қандай ишлари амалга ошириш керак? Ахир интернет кафеларда тур-

Даромад эвазига бизнес бошлаб интернет кафелар фаолиятини йўлга қўяётган тадбиркорларимиз, маҳалла фаоллари, профилактика нозирлари ҳам бу борада қаттиқ назоратни йўлга қўйсалар, мақсадга мувофиқ бўларди. Зеро, болалар маънавиятига таъсир қиладиган ҳар қандай салбий холатларнинг олдини олиш учун юртимизда қонун ҳужжатлари ишлаб чиқилган. Тўғри, орамизда интернетдан унумли фойдаланаётган, интеллектуал салоҳиятини юксалтириш мақсадида фойдали сайтларга мурожаат қилаётган ёшлар кўпчиликини ташкил қилади. Аммо биз фикр юритмоқчи бўлганимиз, виртуал ўйинларнинг фарзандларимиз онгига салбий таъсири тўғрисида эди.

Биз ҳаммамиз — ота-оналар ҳам, кенг жамоатчилик ҳам болаларимиз компютерхоналарда, қўл телефонларида, интернет-кафеларда нималарни кўраётгани, нималар билан машғул бўлишаётганини жиддий назорат ва эътиборга олишимиз зарур.

Гулчеҳра АШУРОВА,
ЎЗМУ талабаси

“УЛИЛИ”, “ЛУЛУ”, “ЖУМАНЖИ” ВА...

Ҳар бир юртнинг, эл-улуснинг фақатгина ўзинга хос жиҳат ва томонлари бўлади. Ўз миллийлигини ҳеч бўлмаганда сўзи, зарофати ҳам билдириб туради. Бу ўзига хослик одамларнинг юриши, кийинишидан ташқари ҳатто емакхоналардаги номидан ҳам билиниши керак. Ҳозир Тошкент кўчаларида юрган одам...

Мана, сиз овқатланиб бўлиб, қорин тўқ, гам йўқ деганларидек, ошхонадан чиқиб, беихтиёр кафе пештоқига қарадингиз: аввалига ишонмайсиз, кейин юрагингиз бир силтаб олади ва ўқийсиз, масалан: Навоий кўчасида жойлашган "Кус-кус", Қозогистон кинотеатри ёнидаги "Минутка", Ҳамза тумани, Султонали Машҳадий кўчасидаги "Улили", Низомий номидаги педагогика университети ёнидаги "Жуманжи", "Ўзбекистон" меҳмонхонасининг орқа томонидаги "Бибигон", "Бунёдкор" метросининг ёнбошидаги "мМм",

"Ойбек" метроси қаршидаги "Angel food" сингари бир қанча номлар. Яна беихтиёр, емакхона пештоқига қарайсиз. "Кус-кус" нима дегани? Ундан кўра "Кўз-кўз" яхшимасми? Бу сўзга қанчалик тушунмаган бўлсангиз, "Минутка" сингари емакхоналарга ҳам хайратингиз шунча ошади. Яна "Бир зумда" деб таржима ҳам қилинбди. Бир минутта овқатингиз пишадиими? Барака тоғру, ундан кўра ота-боболаримиз айтганидек, бир пиёла чой ичиб ўтинг ёки оддийгина қилиб марҳамат деса яхшимасми? "мМм" дегани бизнингча, "мен" деб кўксига уч марта уриб қўйгани бўлса керак. "Angel food" "фаришта таом" деган маънони билдирар экан. Биз буни қандай шарҳлашни билмадик. Ҳарҳолда, овқатнинг ош, манти, ҳалим, шўрва, норин сингари бир қанча турларини билардик, аммо "фаришта таом"ни то-

тиб кўрмаганимиз учунми, қанақалигини кўз олдимизга келтиролмадик...

Юнусобод туманида қад ростлаб турган "Лулу" супермаркетини барча Лули деб атайдилар. Буям майли. Яна ўша Юнусобод туманида бир ёзувга кўзимиз тушди: "Гладиатор". Мушакни иширишга мўлжалланган "Гладиатор" номли машқ зали бугун ёшлар, катталар билан гаҳвум. "Алпомиш" деса бўлмайдими? Ўзбек боласимиз-ку, мард, кучли, ботир ва шунга ўхшаш сифатларни бирлаштирадиган битта ном қўйилса нима қилади?... Она фарзандини етаклаб юргани каби, она тилимиз ҳам бизни тафаккур сари, маънавият томон олиб боради. Айтганда жарангли, зшитганда ёқимли соф ўзбек тилидаги номлар беҳад беҳабоб-ку?..

Ниятимиз холис, негакки Ўзбекистонга ташриф буюрган киши бизнинг ўзалигимизни оддий емакхоналаримизнинг номидан ҳам дарров билиб олсин, дега хавас қиламиз. Шунга ҳаракат қилайлик, керак бўлса биргалашиб чиройли номлар топайлик. Энг муҳими, ўзбекча ўйлаб ва янада муҳими — ўзбекча одоб, лутф ва гўзалликка бефарқ бўлмайлик.

С. ТУРСУН

Ижодий мулоқот

Ёзувчилар уюшмасининг Самарқанд вилоят бўлимида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси, Халқ ёзувчиси Муҳаммад Али билан ижодий мулоқот бўлди. Унда вилоят ижодкорлари, уюшма қошидаги "Садоқат" ижодий тўғрага аъзолари, адабиёт ихлосмандлари қатнашди. Мулоқот чоғида мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотлар самараси, ҳуқуқий демократия жамият қуриши, инсон, унинг шаъни ҳамда манфаатлари ҳимояси тўла тяминлангани,

шунинг баробарида адабиёт ва ижодкорларга давлатимиз томонидан кўрсатилган ғамхўрлик ва эътибор ҳақида сўз юритилди. Адиб ҳар бир ижодкор бундай ўзгаришлар, ҳаётимиз, теварак атрофдаги воқеа-ҳодисаларга бефарқ бўлмаслиги, ўз калами ва сўзи билан жамият, адабиёт ривожига ҳисса қўшишга интилиши лозимлигини таъкидлади. — Эркин ижод учун бугун ҳамма шарт-шароитлар яратилган. Воҳа ижодкорлари тарих ва

бугун уйғунлашиб кетган бу кўҳна, ҳаммаша навқирон заминда истаган мавзуда асар яратиши мумкин. Азалий буюклик маскани, табарруқ манзиллар, тарихий сиймолар, яшаб, кўркамлашиб бораётган янги манзиллар, бунёдкорлик ишлари, халқимиз онги-шуридаги ўзгаришлар, ёшларимизнинг дунё миқёсидаги ютуқлари ва жасорати шунга ундамоқда. Бу борада публицистика жанридан фаол фойдаланиш, давримиз қаҳрамонлари ҳақида адабий портретлар, эссе ва очерклар ёзишга жиддий киришмоқ керак, — деди адиб. Шунингдек, бугунги адабий жараён, яратилаётган янги асарлар мундарижаси,

Ёзувчилар уюшмаси вилоят бўлимида

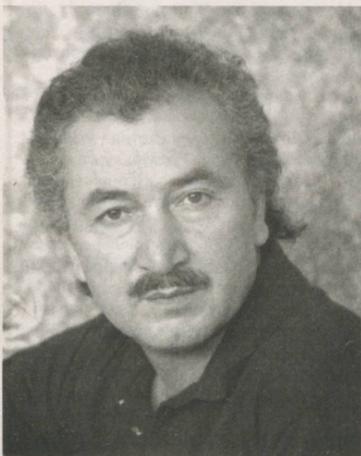
муаллифларнинг услубий изланишлари, тарихий сиймолар, давр ва замондош, бугуннинг қаҳрамонлари образини яратишдаги ижодий ютуқ ва қилинажак ишларга ҳам урғу берилди. Бу жараёнда эндиликда ёш истеъодларни кенгрок жалб қилиш, янги иқтидор эгаларига жиддий эътибор бермоқ керак. "Биринчи китобим" лойиҳаси, ёш ижодкорларнинг Республика минтақавий семинарлари бу борада муҳим ўрин

тутади. Бундай тадбирларга уларни кўпроқ жалб қилиш масаласи қўйилди. Мулоқотда Ориф Ҳожиёв, Зиёдулла Нурматов, Жамол Сироҳиддин, Хосият Бобомуродова, Эратшо Шукророва сингари ижодкорлар ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди. Тошпўлат ТУГАЛОВ, адабий маслаҳатчи

Ўзбекистон халқ рассоми Акмал Нур асарлари ўтган асрнинг 90-йилларидаёқ тасвирий санъат мухлисларини мафтун этган эди. Тасвирий санъатда рангтасвир жуда мураккаб жанр, у юксак дид, нозиктаъб кишиларгагина ўз сирларини очади, мазмун-моҳияти ҳаммага ҳам тушунарли бўлавермайди.

МАФТУНКОР

РАЧТАР

тункор рамзлар, маъноли нигоҳлар, қанотида тушлар яширинган қушлар ва изланаётган инсоннинг ошиқона кўзлари, имо-ишораларга тўла бармоқлар тили бизни англаб бўлмайдиган мутлақ бошқа бир ҳолатга олиб киради. Бу рангтасвирни маълум бир муддатдан сўнггина (балки бу йиллар давомида, балки бир умрди) тушунишга тайёр бўлишимиз мумкин. Муҳаббат водийсида тугилиб, унинг турли сўқмоқлари ва йўлларида Абдиқадир манзилига кет...

роти, композициянинг пишиқлиги, рангларни қўллашдаги маҳорат яққол кўринади. Ўтган асрнинг тўқсонинчи йилларида яратилган бундай асарларда рассом самимиёти, борлиқ ва оламни англашдаги дадил кузатишлари билан томошабинни мафтун этган эди. Жумладан, "Армон" асарида ҳам у шу йўлдан борган. Асар қахрамони Бобур тахтага терс ўтирилган, она юрти томон ярим қайрилган ҳолда армон билан ўтирибди. Унг қўли тахт суянчигини омонат ушлаган. У умр ўткинчилиги, тахт бевафоллигини, инсон гултожи ақл ва заковат эканини англаб етган. Шу боис, ўткинчи дунёдан кўз юмиб турган

Рассом рангтасвирида акс этган биргина Аёл мавзусини олиб кўрайлик. Уни аёлнинг нафақат ички дунёси (гарчи бу хилла мураккаб жараённинг рангтасвирида энг муҳим бўлса-да), балки теварак-атрофга, одамларга, табиатга муносабати, сурати ҳамда сийратиди ўзгаришлар, шулар туфайли туғилган янги ҳис-туйғулар манзараси ҳам қизиқтиради. Қолаверса, бу ўзгариш ҳолатларига қахрамоннинг ботиний боғланишлари ҳам рассом назаридан четда қолмайди. Бундай синчковлик ва кузатувчанлик рассом ўзи таъкидлаганидек, абадий дунёга дахлдор кўнгилнинг изтироблари, қувончларини ма-

ҳамоҳанглик касб этади. Ана шундай шеърли ташбехлар асосида рассом суратларига ёрқин нур сингдиради. "Тонги шафақ оҳанглари", "Умид булоғи", "Севги дарёси", "Армон", "Хаёли ҳарирам", "Минг бир кеча", "Сукунат", "Елғиз кўнглик ороли", "Мунаввар тонг" каби асарлари шундай ёруғ кечинмалар тасвиридир.

"Ижодимда эришган барча муваффақиятларим китоб мутолааси билан боғлиқ. Китоб менга ҳамisha куч берган, илҳом бағишлаб келган", — деган эди рассом бир суҳбатда. Назаримда, унинг рангтасвирига шеърли билан биргаликда ўзбек халқ эртаклари оҳанглари ҳам сингиб кетгандай. Асарларидаги қахрамонларнинг ўзбекона ҳолати, қолаверса, яхшиликка, эзгуликка ундаши, ечимларда миллий буюқларнинг устуворлиги гулпарилар, гуликаҳқадарлар, паризодлар ҳақидаги эртакларни эслатиб туради. Айниқса, Алишер Навоийнинг "Фарҳод ва Ширин", "Лайли ва Мажнун" идаги персонажлар ўртасидаги муносабатлар, Мажнун образи рассом ижодида ошиқликнинг минг бир турфа шаклида намоён бўлади. Романтик, лирик руҳдаги асарларида Алишер Навоий шеърининг хос айрим манзаралар, Умар Хайём рубоийларидаги фалсафий буюқлар гўё

ижодидида кўнгли қўшиғига айланди. Инсон табиатан ёруғ кундан қувонди, чунки унда барча ранглар ва шакллар кўзга кўринади. Қоронғуликда кўп нарсани кўришдан мосуво бўламиз. Тунда эса фикрларни муайян тартибга солиш имкони кучаяди. Бундай ҳолатда кўнглидаги хотиралар мулкига сайр қилиш мумкин. Аммо ўша хотиралар тасвири ҳам илоҳий нур туфайли бадий тафаккур мақомида ёруғлик кучи билан ёлқинланади. Еруғда сайр қилаётган қалб эҳтирос алангасида ёна бошлайди. Акмал Нур рангтасвирида мажнунсифат инсоннинг йўли ана шу тарзда томошабинни кўнгли боғларига бошлайди. Кўнглида кечган орзулар, туйғулар эса шаклларга айланиб, нафосат пардасида намоён бўлади, уларда маънавий гўзаллик ва комилликка интилиш астаги ҳамisha бўртиб туради. Рассом Абдиқадир тимсоли дейилганда, ана шу мақомни тушунади.

Ўзбек тасвирий санъатида халқимиз даҳоси акс этган маънавий хазиналар асосида асарлар яратиш борасида изланишлар у қадар кўп эмас. Шу маънода ҳам Акмал Нур ижоди диққатга сазовор. Унинг рангтасвир асарларида халқ оғзаки ижоди, достону эртаклардаги афсонавий қаҳра-

Хўш, унда нега Акмал Нур асарлари бу қадар оммалашди, халқ орасида кенг ёйилди? Назаримда, рассом илк ижодидаёқ халқ севган мавзуларга, миллий хусусиятларга алоҳида диққатни қаратгани ана шундай оммавийликнинг асосий сабабларидан бири бўлса керак.

Акмал Нур рангтасвири... Ҳолати, латиф ва эҳтиросли ранглар олами билан юзма-юз бўлар эканмиз, энг аввало, ундаги сирли мулоқотлар, сеҳрли сукунатлар, маф-

таётганларнинг бир қадар мунгли, ўйчан, андак шўх, баъзан шоду хуррам мақомида бўлишлари уларда чинакам ҳаёт нафаси уфуриб турганидан далолат беради. Демак, замондошимизнинг бу тарздаги тасвирий талқинлари бизни ҳаёт ва оламга бошқача бир нигоҳ билан қарашга етаклайди. Акмалнинг аънавий реалистик тарзда яратилган илк ижодида мажозийлик, кўчма маъно касб этадиган тимсоллар, шартли унсурлар сезилмайди, аммо рассом маҳор-

Рассом ва замон

назарда тутсак (Ҳиндистон, Миср ва Хитой), уларда ҳам ўзбек дунёсининг сиртдан қараганда ҳаммага яқин, тушунарли ва аниқ бир мақом тасвирида бўлиб кўринади. Аслида ҳам шундай: рассом ижодида ўзбекона ҳаёт, Фарғона водийси одамлари, яшаш тарзи, аънавлари турли шаклларда акс эттирилган. Агар сафар таассуротларидан туғилган асарларни

тода акс эттиришда қўл келади. Айниқса, эртаклар ва ўзбек халқ кўшиқлари, халқ фольклори олампидан киради келган гўзаллар ва ошиқлар тасвири, аввало, Акмал Нур қалб кўзгусида қайта тугилиб, фақат унга хос мақомда намоён бўлади. Бундай рангтасвирга ок, зангори, яшил, қизил ва қора буюқлар, уларнинг ним туслари билан жило берилади. Уларга мифология, фалсафа, тарих, адабиётда учрайдиган сюжетлар пинҳона сингдириб юборилади. Бу асарлар ўзининг аниқ ва лўнда композицион ечимни, муайян услубий йўналишга асосланиши, рангтасвирнинг ёрқинлиги билан бошқа рассомлар ижодидан кескин фарқланиб туради. Тўғри, уларда европача постмодернизм таъсири сезилиши мумкин, рангтасвиридаги қайси бир оҳанглари билиш назариясидаги йўналишлардан бири — сенсуализмга асослангандай туюлади. Сенсуализм «ҳис этмаган нарсани ақл билан ҳам идрок этиб бўлмайди» деган қарашни илгари суради.

Рассом асарининг шакли ҳам, мазмун ҳам чиройли бўлишига интилади. Бу ҳолат нафақат севи-муҳаббат тасвирларида, балки тарихий шахслар ва ижтимоий мавзулардаги асарларда ҳам сезилади. Бундай рангтасвирга рангларнинг майинлиги, шакллар лағофати орқали эришилади. Эътибор берилса, ана шундай интилишлар унинг ижоди асоси ва пойдеворини ташкил этади. Айтайлик, жамалак қилиб ўрилган сочлари елкаларига тушиб турган қиз, кетмон уриб катта бўлаётган бола, Наврўз сайллари, эндигина бошланган дала ишлари тасвирларида рассомнинг қишлоқ ҳаётини яхши билиши сезилиб туради. Бундай асарлар мажмуасида олма, балиқ, анор, қўёш ва ой қаторида сопол лаган, сирли кўзача, палак, болиш, рўмол, дўппи, қуш, гул, тош, доира, дарахт, оху, от тасвирлари кўпайиб учрайди. Шарқ асотирларида бу тимсоллар кўнглик бериш, муҳаббат, серфарзандлик, оила қуриш, олов, илоҳийлик, ризқу рўз, тириклик каби тушунчаларни англитиб келган.

Акмал Нур реаликдан узоклашгани сари кўнгли оламга шунчалик яқинлашиб боради. Баъзида Ботичелли қахрамонларини эслатадиган аёлларнинг ("Чанқоқлик", 2007, "Кентавр", 2005) узун киприклари пасти қовоғига соя ташлаган, бежирим лаблари қимтилган, қалдирғоч қанотидан нусха олган қошлари эса янада таранглашган ҳолатлар шеърингга

Акмал Нур. "Таманно" асари

унинг рангтасвирига кўчгандай таассурот қолдиради. Бу ҳолатлар, шубҳасиз, рассомнинг улуғвор ижодида эҳтиромли сифатида намоён бўлади. Рассом ижодида тошлар тимсоли ҳам алоҳида ўрин тутади. У тошлар замирида ўтиб кетган инсонлар қалби ва ҳаётини кўради. Шунинг учун ҳам тошлар, тошдевор, дараза, тошойна, қиз, ёнаётган шамчирик акс этган лавҳада ўтмиш ва бугуннинг фаройиб яхлитлиги, узвийлиги, саволжавобини ҳис этамиз.

Олма ўзбек халқ оғзаки ижодида етакчи тимсоллардан бири. Унга жуда кўплаб маъно ва ташбехлар, мажозлар юкланганини халқ кўшиқларидан яхши биламиз. Рассом ана шу хусусиятларни поэтик тасвирларга айлантиради, ўзининг бадий маконини яратеди. «Доира чалаётган қиз», «Кўшилув», «Риштон натюрморти», «Илҳом париси» асарларида янги шаклий изланишлар декоратив усулда тақдим этилса-да, уларга пухта сингдирилган жозибали ранглар психологик кайфият яратеди. Халқ қалбидида идеалларнинг тасвирларга бу тарзда кўчиши, уларнинг ҳаёт ҳақиқатлари билан ҳамоҳанг бўлиши Акмал Нур рангтасвирини юксак мақомга кўтаради. Ёруғликнинг тантанаси мусаввирнинг кейинги йиллар

монлар тасвири бор. Рассомнинг ишқ-муҳаббат мавзусидаги ишларини томоша қилсангиз, уларнинг ҳар бирини халқона аллалар, ялалар, айтишувлар, ёр-ёрлар, байрам ва аънавий ашулалар садолана бошлайди. Рангтасвир туфайли бундай ҳолатнинг пайдо бўлишига сабаб рассомга болалик муҳитидаёқ онгига синган буёқ хазина натижаси, деб ўйлайман.

Бир сўз билан айтганда, рассом ижоди Шарқнинг жозибали олами маънавий гўзалликка сингдириб юборилгани комилликка интилиш, эзгулик каби энг яхши аънавлар тасвири эса фалсафий мазмун ва шоирона лирик оҳанг касб этгани билан қадрлидир. Бугунга келиб бу оҳанг қатларида ноёб бадий услуб шаклланди. Қуни кеча Бадий академиянинг кўргазмалар залида очилган давлат мукофоти лауреати, академик Акмал Нурнинг "Ҳис ва хаёл" деб номланган кўргазмаси фикримизнинг далилидир. Рассомнинг Фарб ва Шарқ, бугунги кун ва ўтмиш аънавлари уйғунлашган бу гўзал бисоти тонг шафақларининг мусаффо рангларидек мафтункор туюлади.

Нодир НОРМАТОВ

"Ўзбекнаво" эстрада бирлашмаси 2014-2015 йиллар мобайнида болалар музика ва санъат таълими муассасаларида таҳсил олаётган ёш истеъодларни қўллаб-қувватлаш, устоз-шоғирд аънавларини изчил давом эттириш юзасидан қатор тадбирларни амалга оширмоқда. Шу мақсадда республикамиз музика ва санъат таълими даргоҳларининг ҳар бирига бирлашма томонидан санъаткорлар бириктирилиб, улар иштирокида ижодий учрашувлар ва маҳорат дарслари ўтказилади. Ёш истеъодлар орасидан энг муносибларини таниқли санъаткорлар оталиққа олиб, касб сир-

Аънавлар давомийлиги

ларини эгаллашда ёрдам берадилар.

Янги кўшиқ яратиш борасида иқтидорли ёшларга амалий ёрдам кўрсатилади. Бирлашма қошида ташкил этилган, замонавий техник ускуналар билан жиҳозланган овоз ёзиш студиясида уларнинг янги кўшиқлари ёзиб олинади. Бундай студияларни барча вилоятларда ташкил этиш режалаштирилган.

"Ўзбекнаво" эстрада бирлашмаси томонидан ўтказилган "Миллий эстрада санъатини ривожлантиришда матн ва музиканинг ўрни" мавзусидаги давра суҳбатидида шу ҳақда гап борди. Шунингдек, хонанда, шоир ва бастакорларнинг ижодий ҳамкорлигини янада кучайтириш, оммавий маданиятнинг салбий кўринишларига тақдир қилишнинг олдини олиш, мазмунан тирак қўшиқлар яратиш масалаларига алоҳида тўхталиб ўтилди.

Иштирокчиларнинг фикр-мулоҳазалари асосида шоир, хонанда ва бастакорлардан иборат ҳамкорлик гуруҳлари ташкил этилади. Шунингдек, Ўзбекистон халқ шоири Мухаммад Юсуфнинг бирлашма томонидан чоп этилган кўшиқлар китоби таълим муассасаларига бепул тарқатилмоқда.

Ўз ахборотимиз.

Икуо Хираяма номидаги маданият карвонсаройида "Ўзбекистон болалар нигоҳида" номли танлов-кўргазма очилди. Унда Республика ихтисослаштирилган санъат мактаб-интернати ўқувчиларининг ижодий ишлари намойиш этилмоқда.

Танлов-кўргазмага рангтасвир, графика, мум ёки лойдан ҳайкаллар ясаш каби турли йўналишларда ишланган юздан ортик асарлар қўйилган. Ҳар бир суратда болаларнинг ўзига хос дунёси, атроф-муҳитга, одамларга муносабати, орзу-ўйлари акс этган.

Энг яхши ижодий ишларнинг муаллифларига диплом ва эсдалик совғалари топширилди.

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

Татаристоннинг Балтасин туманидаги Қорадуған қишлоғида ўзбек оҳанглари янграмоқда. Болалар санъат мактаби ўқувчилари Ноила Ҳабибуллина раҳбарлигида ўрганган рақслар билан тенгдошлари ҳавасини келтирмоқда. Ноила хоним Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтини тугатган. "Устозларимдан ўрганганларимни бугун болаларга ўргатишга ҳаракат қилаяман, — дейди у. — Ўзбек рақсларини бемалол жуда қизиқиб, завқланиб ижро этишяпти. Шу кунларда "Хоразмча рақс", "Анджон полкиси" ва "Наманганнинг олмаси" куйларига рақс тайёрлашни режалаштирганмиз".

Флора ФАХРУТДИН

Китобдан яхши дўст бўлмас

"ЗАМОНАВИЙ ЖАҲОН МУЗЕЙШУНОСЛИГИ"

Фан-техника тараққиёти музейшуносликда ҳам янги йўналишларни вужудга келтирди. Интернет тармоғидаги фойдаланиш хизматлардан бири музей кўргазмаларини томоша қилиш. Бу ҳар бир одамга компютер экранидида дунё музейлари бўйлаб истаганча сайр этиш имкониятини яратмоқда.

Тарих фанлари доктори Ж.Исмоилова ва Миллий рассомлик ва дизайн институти катта ўқитувчиси М.Мухаммадованинг "Замонавий жаҳон музейшунослиги" рисоласи шу нуқтаи назардан диққатга сазовор. Китобда музейларнинг тарихий ривожланиш омиллари, замонавий музейшунослигининг муҳим йўналишлари кенг қамраб олинган. Муаллифлар фан дастури доирасида жаҳон музейларининг замонавий иш йўналишлари, фаолияти ҳамда тараққиёт даражаси ҳақида тўлиқ маълумот беради. Шунингдек, музейшунослик асослари, музейда иш юритиш услублари назарий ва амалий жиҳатдан баён этилган.

Қўлланма санъат ўқув юртлири талабалари, музейшунос мутахассислар ва барча қизиқувчиларга мўлжалланган.

Л.ЛЕВТЕЕВА

Европа киноси Ўзбекистонда

Замонавий Фарб киноси ҳақида сўз борганда аксарият мухлислар кўз олдида тижорат рекордларини янгилашдан тўхтамаётган Голливуднинг оммабоп филмлари гавдаланиши сир эмас. Бироқ бу Фарб киноси борасида шакланган юзаки тасаввур ҳолос. Фирминини Европа муаллифлик киноси ижодкорлари яратиб турган юксак савияли филмлар ҳам тасдиқлайди. Мазкур картиналар Голливуд триллерларию блокбастерларию каби катта даромад келтирмаса-да, дунё кино жамоатчилиги орасида ҳамisha юқори баҳоланади.

Юртимиз санъат ихлосмандлари бугун ана шундай филмлар билан яқиндан танишиш имконига эга. Мисол учун ўтган йили пойтахтимизда биринчи бор Европа киноси фестивали ўтказилди. Фестивал ўзбек томошабинлари орасида муаллифлик киносига қизиқиш юқори экани кўрсатди. Европа иттифоқининг Ўзбекистондаги элчихонаси ҳамда "Ўзбекино" миллий агентлиги ушбу ижодий лойиҳани аънавий тарзда ўтказишга қарор қилди. Айни кунларда мамлакатимизда II Европа киноси фестивали ўтказиш режалаштирилмоқда. Ушбу тадбирнинг аҳамияти ҳақида Европа иттифоқи элчиси Юрий Штерк шундай деди: — Ўзбекистон-

Ўзбекистон ва жаҳон маданияти

да европалик кино усталари яратган картиналар мунтазам намойиш этиб келинмоқда. Ўтган йиллардаги намойишларни сарҳисоб қилар эканмиз, мухлислар эътиборига бадий савияш юксак кўллаб филмлар тақдим этилганини таъкидлаш зарур. Кинофестивални ташкил этишдан кўзланган асосий мақсад мазкур филмлар тарғиботи янада кучайтиришдан иборат. Шу сабабли бу йил анжуман қўламини кенгайтиришга ҳаракат қилдик. Фестивал доирасидаги тадбирлар, филмлар намойиши Самарқанд ва Бухоро шаҳарларида ҳам бўлиб ўтади.

Европа киноси фестивалида ўн битта мамлакатдан ўн бешга яқин турли мавзу ва жанрдаги картиналар намойиш этиш режалаштирилмоқда. Намойишлар давомида мухлислар словениялик ижодкорларнинг комедия жанридаги асарларини, Испания кино усталари замонавий "арт-хаус" йўналишида яратган картиналарини томоша қилиш билан бирга, хоризлик кино ижодкорлар билан мулоқот қилиш имконига эга бўлишди.

ЁШ МЕЪМОРЛАР БЕЛЛАШУВИ

Ландшафт дизайни — жаҳон меъморчилигининг жадал ривожланаётган соҳалардан биридир. Бу йўналишда мамлакатимизда фаол изланиш олиб бораётган ёш меъморларнинг ижодий лойиҳалари хоризлик мутахассислар эътиборини жалб этмоқда. Германия ҳамда Франция

элчихоналари ҳамкорлигида пойтахтимизда ташкил этилган "Ландшафт санъати: очик осмон остидаги мажмуалар" мавзусидаги анжуман ана шундай иқтидор эгаларини жамлади.

Франциялик машҳур меъмор Жульен Дюпон ва немис рассом-дизайнери Филлип Гётце раҳбарлигида ташкил этилган лойиҳада Тошкент архитектура ва қурилиш институти, Камолиддин Бехзод номидаги миллий рассомлик ва дизайн институтининг элликка яқин иқтидорли талабалари иштирок этди. Биринчи босқичда иштирокчилар гуруҳларга бўлиниб, турли лойиҳалар режасини ишлаб чиқишди. Ўзига хос мусобақа кўринишида кечган тадбирнинг иккинчи босқичида талабалар лойиҳаларининг хомаки нусхаларини яратиш, амалий имкониятларини намойиш қилишди. Анжуман шартларига кўра барча лойиҳалар маҳаллий қурилиш ашёларидан шаҳар архитектураси билан уйғун ҳолда яратилди.

Ушбу ижодий ишлар асосида Тошкент архитектура ва қурилиш институтида ташкил этилган кўргазма хозирги кунда ҳам давом этмоқда. Мухлислар ландшафт дизайни — боғ меъморчилиги оид қизиқарли лойиҳалар билан танишиш асосида энг яхши ижодий ишларни саралаб олишда ҳам иштирок этишлари мумкин. Кўргазма якунларига кўра энг яхши лойиҳалар танланиб, уларни йирик қурилиш компанияларига тақдим этиш режалаштирилган.

1 июн — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни

Ҳалима АҲМЕДОВА

Болалик саодати

Болаларга қувонч бер, дунё,
Уғрлама қулгуларини.
Йўларига сочиб ташлагин
Бу ҳаётнинг бор гулларини.

Жаннат ҳиди анқиб туради,
Мева доғли кўйлакчасидан.

Қиқирлайди маъсум орзулар
Уйиқароқ юракчасидан.

Болаларга тўхта қилгин бахт
Ва келажак саодатини.
Айтиб-айтиб қалбига сингдир
Болаларини шижоатини.

Токи улар улғайсин соғлом,
Яшаш илмин ўргансин мағрур.
Ҳатто йиғлаб турган дамда ҳам
Кўзларида балқиб турсин нур.

Бағри бутун бўлсин ҳар бола
Ва қалбига дарёси бўлсин.

Эртакчи — ой, энага — қуёш,
Юлдуз тўла самоси бўлсин...

Болам, дейди ҳар недан аввал,
Юрагида миллион қуёш жо.
Болаларга меҳр беришини
Ўзбеклардан ўргангин, дунё!

Ўзбек кишини боласи туғилиб-оқ терак экади, тол кўчат ўтқазади: уй қуриш керак. Топганини йиғади: тўй қилиш керак. Терак, тол экиш ва тўй қилиш бор экан, болалар бор. Болалар бор экан — ҳаёт бор. Уларнинг камолоти учун эса яхши асарлар керак. Болалар учун асар ёзиш бир қарашда жуда осондек, негаки, ундаги воқеалар содда, раво туюлади. Бироқ, боланинг қалбига кира билиш, унинг ўй-хаёлларини самимий ифодалаш осон эмас, буни болалар ёзувчисигина теран англайди. Шундай ёзувчиларимиздан бири — болаларнинг севимли “дўсти”, “сирдоши”, “тенгдоши” Носир ФОЗИЛОВ 85 ёшга тўлди. Шу ва Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати баҳонасида Носир бобони “Болалар бекати”га таклиф қилдик.

— Бир умр болалар адабиётига хизмат қилиб келган адиб сифатида бу жанрнинг ўзига хослиги ҳақида гапириб берсангиз...

— Болалар адабиёти — нозик адабиёт. Шунинг баробарида, болалар ёзувчисюю шоирнинг ҳам қалби нозик бўлади. Болалар ижодкори у шоир бўладими, ёзувчиси, бола бўлиб яшайди, фикрлайди. Балки, шунинг учун болалар адабиётининг вакиллари бармоқ билан санарлиқдир. Менимча, бунинг сабаби бундай: биз ҳаммаша ўзимизни улғайгандек тутамиз. Ҳатто “ёш боласан-а”, деб хафа қилишдан ҳам хижолат тортмаймиз. Инсон қонида улғайишга ташналик бор. Кимдир етти ёшида йигит бўлади, кимдир қирқ ёшида ҳам бола. Умуман, олганда ҳар ёшнинг вақтида бўлгани маъқул. Болалар ҳақида ёзиш... Бу жуда кўп тақдорланган гап. Шунинг унутмаслик кераки, асар осмондан тушмайди, аксинча, яшаб ўтган умримизнинг кузатувлари, хулосалари, керак бўлса болалигидир.

Болани алдаб бўлмайди. Мана сиз, болалигингизда бўлиб ўтган қизиқ бир воқеага ўхшаш лавҳани китобдан ўқиб қолдингиз. “И-е, бунақа бўлганди-ку”, деб ажабланасизми? Шундай экан, ёзувчи, аввало, бола бўлиб, унинг қалбига кириб ёзсин, керак бўлса, ўша болалар билан чиллак ўйнасин, копток тепсин ва ҳоказо. Биз қачон китобга ошно бўлганмиз —

болалиқдан. Демак, китобга меҳрли болалиқдан шакллантириш лозим. Бунинг учун бола қалбига гапни топиб, билиб ёзиш керак. Бўлмаса, барчаси бекор.

— Демак, ўзингиз ҳам “Қорхат”да, “Қаҳр ва Меҳр”да болага айланган экансиз-да...

— Худди шундай. “Бола”га айландим-у катталигим эсимдан чиқиб кетди. Албатта, бу ҳазил. Лекин гапнинг очиги, ўша асарларни мириқиб ёзганман. Шу ўринда айтиб ўтай, болалар ижодкори бўлишнинг энг зўр томониям бор: болалар ёзувчиси дегани — сиз ҳеч қачон қаримасиз дегани. Сочингиз оппоқ, тишларингиз тўқилган бўлса-да, олис тоғда китоб ўқийтган боланинг ҳам яқин сирдоши, тенгдоши бўлиб қолаверасиз... Бунинг гашти бошқача бўлади.

— Ўз болалигингизни ҳам бир эсга олсангиз...

Носир ФОЗИЛОВ:

ҲИКОЯ ЎҚИБ ҚАЛТАК
ЕГАНМАН...

— Менинг болалигим... Шу ўринда бир воқеани айтиб берай: набирамнинг дарслари тугагач, тоққа олиб чиқдим. Атроф ям-яшил. Қалбинг завққа тўлади. Тоғ бағрида ўтлаб юрган бир қанча кўзичоқларни кўрган набирам: “Бобо, қаранг, мулфилм”, дейди. Мен нима дейишимни-да билмай жим бўлиб қолдим. Мана, сизга болалик...

Болалигимдан табиатга ошно эдим. Устозим ҳам, мавзуим ҳам, ўқувчим ҳам табиат бўлган. Ҳаётнинг боқийлигини, умрнинг фойиллигини табиатдан ўргандим. Бекорга она табиат демаямиз-да.

Эсимда, еттинчи синфда ўқиб юрган кезларим Ойбекнинг янги чиққан романини совға қилишди. Бир қанча вақт китоб таъсирдан чиқолмай тоғу тошлар, қуш ва сувлар билан суҳбатлашиб юрганман. Абдулла Қаҳҳорнинг “Қанотсиз читтақ” китоби кўлимга тушдию еру кўкка сигмай қолдим.

Носир ФОЗИЛОВ:

Учрашув

Қалбимга бир олов киргану гўё лаҳза сайин куйдирарди. Ўша пайтларда қишининг узун кечалари сандал атрофида достонхонлик бўларди. “Алпомиш”, “Гўрўғли”, “Авазхон” сингари достонлардан айтишувлар тонггача давом этарди. Бир сафар мен “Қанотсиз читтақ”дан баъзи ҳикояларни ўқиб бердим. Одамлар хайрон бўлиб қолишди. Улар бунақа асарларни билмасди, жумладан мен ҳам. Эртаси кишлоғимиздаги бир одам мени тутиб олиб роса савалади. “Нега урасиз, сизга нима ёмонлик қилдим?”, десам, “Нега мен ҳақиқда ёзилган матални айтдинг”, дейди. Менинг болалигим мана шунақа давраларда, юраги куйлаги остидан кўришиб турган одамлар билан ўтган. Орзу ҳам, ният ҳам болалиқдан бошланади. Ўша китоблар мени ёзувчиликка бошлаган бўлса, ажабмас.

— Устоз, таваллуд кунингиз — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига тўғри келар экан. Бунда қандайдир ҳикмат бордек туюлади...

— Балки шунинг учун ҳам болалар ёзувчиси бўлгандирман. Бола, фарзанд сўзи ҳар биримизни нечоғли қудратли одамга айлантиради. Шунчаки гап деб ўйламангу болаларни, одамларни яхши кўраман, жудаям яхши кўраман.

— Шу яхши кўрган болаларингизга қандай тилакларингиз бор?

— Болалар, момолар, ота-оналар фарзандларига қандай тилак билдирса, дуо қилса, мен ҳам уларга худди шуни тилайман. Улар борки китоб ёзмазми, улар борки тўйлар қиламиз. Илоҳим, болаларнинг кўлиги бардавом бўлсин. Яна бир гап, бу ота-оналарга ҳам тегишли: болаларни кўпроқ тоғларга олиб чиқинг. Китоблар совға қилинг. Яна, менинг набирамга ўхшаб, қўзичоқни мулфилм деб юрмасин. Ҳамиша саломат бўлишсин.

— Сизга ҳам самимий суҳбат учун ташаккур. Умрингиз нағда узун, ҳамма невараларингиз омон бўлсин.

Санжар ТУРСУНОВ
суҳбатлашди.

Гул кўп, чаман кўп

ЖАҲОН АДАБИЁТИ
АНГИЛИКЛАРИ

ЗАҲМАТҚАШ ЭЛИС МАНРО

82 ёшли канадалик адиба Элис Манро замонавий ҳикоя устаси сифатида 2013 йили Нобел мукофотига сазовор бўлгани адабиёт ихлосмандларига яхши маълум. У дунё бўйича мазкур мукофотга сазовор бўлган ўн учинчи аёл ёзувчи бўлиб, канадалик китобхонлар Элис Манрони жонли қаҳрамонлари ва психологик реализми учун севадилар, “Бизнинг Чехов”, деб эъзозлайдилар. Манронинг ўзи эса Америка жануби маҳаллий адиблари — Фланнери О’Коннор, Карсон Маккаллерс ва, айниқса, Юдора Уэлти ижодидан завқланишини айтган. Адиба илгари Букер мукофоти ҳамда уч бора Канада генерал-губернатори мукофотига сазовор бўлган.

Элис Манро фермер оиласида туғилган, онаси Энн Кларк мактаб муаллимаси бўлган. Адиба ўсмирлик давридан ижод қила бошлаган, Фарбий Онтарио университетига ўқиб юрган кезлари официантлик ҳам қилган. Турмуш қургач, Викторига кўчиб келиб, “Манро китоблари” дўконини очишган. Илк китоби “Бахтли соялар рақси” катта шухрат қозongan. Сўнг “Қизлар ва аёллар ҳаёти”, “Сен ўзи аслида кимсан?” тўпламларини чоп этган. 1979-1982 йилларда Австралия, Хитой ва Скандинавияда ижодий сафарларда бўлган. Британия Колумбияси ҳамда Квинсленд университетларида ишлаган. Ҳар тўрт йилда янги ҳикоялар тўплами чоп этилади. “Айиқ тоғдан ўтди” ҳикояси асосида режиссёр Сара Полли бадиий филм суратга олган. Адибанинг “Сизга ниманидир айтгим келди”, “Муҳаббат йўли”, “Очиқ сирлар”, “Яхши аёлнинг муҳаббати”, “Муҳаббат ўлмайди”, “Қочоқ аёл” каби тўпламлари китобхонлар орасида машҳур. 2002 йили кизи Шейла Манро болалиги ва онаси ҳаёти ҳақидаги эсдаликлар асарини чоп эттирган.

Герта Мюллер Берлинад

Руминияда туғилган олмон адибаси Герта Мюллернинг “Бу дунёда инсон — катта тустовуқ” деб номланган киссаси яқинда бошқа тилларда ҳам чоп қилинди. Унинг янги асари шу мавзудаги румин мақоли билан аталган бўлиб, бахтсизлик, мушкул вазиятга тушиб қолган инсоннинг аҳволи бамисоли овчи ўқига дуч келган тустовуқ ҳолига қийсланади. Адиба асарларида инсон рўҳининг изтироблари поэтик тил билан образли ифода этилган.

Герта Мюллер университетда тил ўрганаётиб, олмон тилида ижод қилувчи ёш адиблар тўғраги билан алоқа боғлайди. 1987 йили Германияга кўчиб келиб, ижодини давом эттиради. 2009 йили Нобел мукофоти билан тақдирланган ёзувчи Клейст, Франц Кафка номидаги адабий мукофотларга ҳам сазовор бўлган. Ҳозир Берлин университети талабаларига сабоқ беради.

Ёш адибанинг энг
қалин романи

Янги Зеландиялик Элеонора Каттон ўтган йили “Машъала” романи учун Буюк Британиянинг халқаро Букер мукофотига сазовор бўлди. У мукофот таъсис этилгангандан буён ўтган 44 йил ичида Букерга муносиб кўрилган энг ёш лауреатдир. Мазкур роман эса мукофотланган асарлар ичида энг қалини ҳисобланади. Бунга қадар Хилари Мантелнинг 672 саҳифалик “Ёвузлар ини” романи энг қалин китоб ҳисобланган. Ҳакамлар ҳайъати раиси Роберт Макфарлейн мукофотни топшираётиб, ҳайъат аъзолари бу асарни ўқиб чоғида хатто анча чиниқиб ҳам олдилар, дега ҳазиллашган.

“Машъала” романида қиролчица Викторига даврида Янги Зеландияда юз берган воқеалар мистик рўҳда талқин этилган. Асар бош қаҳрамони Уолтер Муди Янги Зеландияга олтин излаш учун келиб, гаройиб воқеалар устидан чиқади. Ёш адиба илгари “Машъ” деган илк романи учун Британия Ҳамдўстлиги, Янги Зеландия муаллифлар жамияти ҳамда “Гардиан” газетаси ва аёлларнинг “Ниҳол” мукофотлари билан ҳам тақдирланган эди.

Букер мукофоти инглиз адабиёти соҳасидаги энг нуфузли мукофот бўлиб, шу тилда ёзилган ёш таржима қилинган романлар учун бериллади. 2005 — 2013 йилларда албаниялик Исмоил Кадаре, нигериялик Чинуа Ачебе, канадалик Элис Манро, америкалик Филип Рот ва Лидия Дэвис ушбу мукофот соҳиблари бўлишган. 2007 йилдан бошлаб эса Осиёда яшовчи адиблар ҳам тақдирланмоқда. Хитойлик ёзувчи Цзян Ронг “Бўри тотеми” романи учун осиелик илк лауреат бўлган.

Уильям Голдинг, Надин Гордимер, В.С.Найпол ва Ж.М.Кутзее каби тўрт нафар Букер мукофоти лауреати кейинчалик Нобел мукофотини олишган. Буюк Британиялик ёзувчи Айрис Мёрдок олти марта Букер мукофотига сазовор бўлган.

Ўтган йили англиялик Жон Бэнвилл европа адабиёти бўйича Австрия давлат мукофоти, мексикалик Хосе Эмилио Пачеко Македония халқаро “Олтин тож” мукофоти, Адам Жонсон “Етимлар шоҳи ўғли” романи ҳамда Шерон Флэнс шёрлар тўплами учун АКШнинг Пулитцер мукофоти, Франциялик Ив Бонфуа Хуан Рульофо мукофоти, германиялик Клаус-Михаэл Лейпциг китоб мукофоти, беларусиялик Светлана Алексиевич немис китоб сотувчилари халқаро мукофоти билан тақдирланган.

“Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетаси жамоаси таҳририят адабий ходими Сарвара Қосимовага онаси

МАҲБУБА аянинг

вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР
УЮШМАСИ

ҲОМИЙ:
“МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ”
АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЈАСИ

O'zbekiston
adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент — 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91 Электрон манзилимиз:
Котибият — 233-49-93 info@uzas.uz, uzas@mcz.uz

Таъқид ва адабиётшунослик бўлими: 233-58-86 Санъат бўлими: 233-56-40
Ижтимоий ҳаёт бўлими: 233-57-42 Назм ва наср бўлими: 233-58-60

Бош
муҳаррир
Сирожиддин
САЙИД

Таҳририятга келган кўләмлар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.
Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Масъул котиб — Асрор СУЛАЙМОНОВ
Набатчи муҳаррир — Гулҳебра УМАРОВА
Саҳифаловчи — Элёр МАҲМУДОВ

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси босмаҳонаси,
Босмаҳона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй

Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топширилди — 00.18

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 13.06.2007 йил 0283-рақам
билан рўйхатга олинган. Адаби — 6536 Буюртма Г — 558, Ҳажми — 3 босма табоқ А-2.
Нашр кўрсаткичи — 222. Таъкилотлар учун — 223. 1 2 3 4 5

ЖУМА КўНАЛАРИ
ЧИҚАДИ.

СОТЎВДА НАРХИ
ЭРКИН.

ISSN 2181-614X

